

Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekstfag

Navn: Tonje Bakkehaug

Lærer på Nannestad videregående skole, Helse- og oppvekstfag

Har drevet med Ungdomsbedrift siden 2009

Ungdomsbedrift på Yrkesfaglig fordypning VG 1, Barne og ungdomsarbeiderfag og Hudpleie VG 3

Min erfaring med Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekstfag

Vi startet med Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekstfag på Nannestad videregående skole i 2009. I dette dokumentet vil jeg fortelle hvordan vi har jobbet med Ungdomsbedrift på skolen. I vedlegg presenterer jeg et utvalg ungdomsbedrifter og deres forretningsideer. Noen av bedriftene har lyktes stort, mens andre ikke kom lenger enn til idéstadiet. Likt for alle bedriftene, er at det er gode ideer, at elevene har lagt ned et godt stykke arbeid og at arbeidet har vært forankret i læreplanen. Det å drive ungdomsbedrift på skolen har vært et stort utviklingsarbeid for både lærere og elever.

Vi lærere startet med null kompetanse om Ungdomsbedrift (UB), hvor vi trodde at www.ungdomsbedrift.no (UB-løypa) var en prosedyre vil måtte følge fra A-Å. Gjennom evalueringer av eget arbeid både fra lærere og elever, har vi kommet frem til den modellen jeg driver etter i dag. For å sikre den faglige fordypningen må hver ungdomsbedrift velge seg ut tre mål, et fra hvert programfag, som jeg vurderer. I tillegg kommer de andre temaene man kan knytte inn i ungdomsbedriften. Når elevene kommer opp med en idé på hva de vil gjøre så spør jeg følgende spørsmål

- 1) Hva er problemet?
- 2) Hvem er målgruppen deres, hvem vil dere nå?
- 3) Hvordan vil dere forsvare dette i læreplanen?
- 4) Hvordan kan du vise at du er en god rollemodell gjennom UB?

Elevene klarer ofte å svare godt på hva problemet er og målgruppen er ofte vid i starten, men det er greit. Målgruppen kan spisses etter hvert. Når de skal svare på «hvordan de vil forsvare dette i læreplanen», faller flere ideer til grunn. For at det skal være en pedagogisk metode, må det være forankring i læreplanen. Det må være en idé hvor du kan være en god rollemodell og ikke stride imot at vi jobber for helsefremmende arbeid. Snusbeholdere, øl-holdere og vinkjølere er eksempler på ideer som vi ikke ønsker å jobbe med.

Vi kan heller ikke drive med hundelufting og tenke at dette er dekt inn i læreplanen i helse- og oppvekstfag. Men hvis vi som lærere stiller åpne spørsmål, gir ledetråder, så trenger vi nødvendigvis ikke avfeie en slik idé helt. Har elevene lyst til å luften hunder, hvordan kan man få denne ideen til å passe inn mot helse- og oppvekstfag. Her jobber vi mye med idémyldring.

Hvis man for eksempel etablerer en UB som ønsker å jobbe inn mot eldre. Vi vet at dyr er viktig i forhold til menneskers fysiske og psykiske helse. Eksempelvis vil en hund gi selskap og mosjon for eldre. På dager hvor det er glatt kan det være vanskelig for eldre å få luftet hunden. Kan ungdomsbedriften hjelpe til med hundelufting? Har eldre andre behov for hjelp eller sosialt samvær

også? Kan elevene handle, gjøre enkle husarbeidsoppgaver, hjelpe eldre ut på tur, lære eldre om internett, lese aviser eller gjøre andre aktiviteter sammen med eldre som fremmer livsglede?

Med få grep, har en idé som var helt uaktuelt (hundelufting), blitt aktuell og dekker flere av målene i læreplanen. Derfor er det viktig at vi ikke avviser ideen til elevene, men lar elevene reflektere rundt dette selv. Still åpne spørsmål, la de gjennomføre markedsundersøkelser for at de skal finne sitt marked i nærmiljøet. På denne måten får elevene eierskap til sin bedrift. Det hjelper ikke om jeg som lærer synes ideen er god, hvis ikke elevene brenner for den. Jeg mener hovedfokuset med ungdomsbedrift på helse- og oppvekstfag er inkludering, motivasjon og det å være en god rollemodell. Elevene blir i alle sosiale arenaer vurdert i forhold til hvordan de opptrer med tanke på holdninger, verdier og menneskesyn og hvordan de fremmer seg selv som gode rollemodeller. Inkluderende arbeidsliv og kjerneverdier er et krav hos oss og en suksessfaktor for at bedriftene skal lykkes.

Forankring i lærerplanen

Å drive ungdomsbedrift på helse- og oppvekstfag er fullt mulig. Ikke bare mulig, men det er veldig gøy og dekker inn mange av læreplanmålene. Til barne- og ungdomsarbeiderfag er ungdomsbedrift en gavepakke i praktisk læring og dekker så godt som alle målene innen kommunikasjon og samhandling. Hudpleie er det eneste av de fagene som jeg nevner i dette dokumentet, som har bedriftslære direkte inn i læreplanen. I hudpleie skal elevene få kjennskap til hvordan en bedrift drives i praksis gjennom yrkesutøvelsen. I barne- og ungdomsarbeiderfag og på VG 1, i faget yrkesfaglig fordypning, har jeg fokusert mer på de pedagogiske arbeidsmetodene og mulighetene for tilpasset opplæring.

Ungdomsbedrift på Hudpleie, VG2

De fleste ungdomsbedriftene vi har hatt på hudpleie har drevet tradisjonelle hudpleiebedrifter og fordypet seg i eget fagområde. Det har derfor ikke vært noen utfordringer i forhold til å legge opp undervisningen slik at den dekker læreplanmålene. Vurderingene har blitt de samme, som det hadde vært for tradisjonell undervisning. Forskjellen er at elevene i større grad har tatt ansvar for egen opplæring og de har vært nødt til å planlegge arbeidet til riktig tid og holde tidsfrister.

Ungdomsbedrift på Barne- og ungdomsarbeiderfag, VG2

Vi har lagt arbeidstiden i Ungdomsbedrift på barne- og ungdomsarbeiderfag til kommunikasjonsfaget, dette fordi metoden lett lar seg vurdere i dette faget. For å få vurdering i metoden Ungdomsbedrift, ber vi elevene knytte teorien opp mot det praktiske de har gjort i ungdomsbedriften. Når vi underviser på Nannestad så tenker vi i hovedsak tema og tverrfaglighet. Elevene må derfor også velge seg et mål i helsefremmende og yrkesutøvelse, og i kommunikasjon til fordypning. Disse målene danner grunnlaget for den pedagogiske plattformen som bedriftene er bygd opp under. Målene skal være styrende og synlige i de aktivitetene bedriften foretar seg. Vi varierer vurderingene i form av skriftlige rapporter som delårsrapport, IA-rapport, evalueringer og skriftlige oppgaver. Vi har muntlige vurderinger i form av presentasjoner, både i konkurranser og i klasserommet. Elevene vurderer sin egen innsats i loggen, samt innsatsen til gruppa i sin helhet. I sluttevalueringen skal elevene skrive en vurdering av hver enkelt ansatt i bedriften. Dette har vært gode og konstruktive tilbakemeldinger.

En UB-dag på skolen

En dag med UB ser slik ut:

- 08.45 – 09.20 læreren har ordet – presenterer dagens tema
- 09.25 – 09.40 Daglig leder holder morgenmøte i bedriften og setter mål for dagen. Fordeler arbeidsoppgaver.
- 09.40 Mål for dagen legges ut på bedriftens facebookgruppe.
- 09.40- 11.50 Elevene jobber med sine arbeidsoppgaver.
- 11.50 – 12.00 Elevene skriver logg.

Hver 14. dag kjører jeg et større møte med hver enkelt bedrift. Her går vi gjennom hvor langt elevene har kommet, hvilke utfordringer de står overfor nå, og hvordan samarbeidet i gruppa fungerer. Loggene er gjerne en veileder for samtalene. Ved behov, tas det også samtaler med enkelt ansatt.

På barne- og ungdomsarbeiderfag fikk vi tidlig til en FYR-satsning. Jeg inviterte samfunnsfagslæreren på møte på første planleggingsdag etter ferien og vi lagde årsplanen sammen, slik at hennes tema falt naturlig inn sammen med mine. Dette samarbeidet var vi veldig fornøyd med. Året etter hadde samme lærer både norsk og samfunnsfag i min klasse, vi inviterte da inn engelsklæreren og fant ut hvordan vi kunne samarbeide med henne også. På denne måten kunne vi dra nytte av hverandres kompetanse, utfylle hverandre og vurdere sammen. Det ble mindre arbeid for oss og mindre arbeid for elevene. Elevene opplevde det som svært positivt at vi lærerne samarbeidet om vurderingene og opplevde en større nytteverdi av fellesfagene. Samfunnsfagslæreren underviste også på Service og samferdsel, det ble starten på et samarbeid på tvers av avdelingene.

Ungdomsbedrift i Yrkesfaglig fordypning (YFF)

På VG 1 har vi valgt en litt annerledes vri og en forenklet utgave av det vi har gjort på VG 2. Vi tar bort noe av rapportskrivningen, legger til noen felles praktiske aktiviteter for å få en «hel pakke». Vi bruker undervisningen vi har gjennomgått i programfagene og knytter dette praktisk inn i yrkesfaglig fordypning (YFF) og i ungdomsbedrift. Elevene velger om de vil fordype seg i Barne- og ungdomsarbeiderfag, Helsefagarbeider eller Hudpleie i bedriften sin. Fokuset for Ungdomsbedrift på VG 1 er sosialt entreprenørskap. Hvordan gi noe tilbake til nærmiljøet? Siden vi kjører ungdomsbedrift i YFF har vi et aktivitetskrav vi må fylle. Elevene arrangerte nylig juletreff på skolen som sin terminprøve i YFF. Planen dette skoleåret (2016/17) er å få til en eldre-kino, en eldre-kaffe, fiskesprell for barnehagen og en barnefestival. Noen av disse aktivitetene koster penger, som igjen gir bedriftene egenkapital. Vi er ikke så opptatt av økonomisk vinning i ungdomsbedriftene våre, da vi ønsker å fokusere på det pedagogiske. Samtidig er det viktig at elevene forstår den økonomiske bunlinjen. For å drive med aktivitetene vi ønsker, trenger vi også penger.

Mine beste tips til andre UB-lærere

- Daglig leder er ansvarlig for bedriften i sin helhet. Personalansvarlig har personalansvaret og ansvaret for å følge opp IA-arbeidet. For at dette skal fungere i praksis, er daglig leder ansatt av lærer. Dette for å sikre at arbeidsmiljøloven følges og at leder tar sitt ansvar på alvor.
- Ha klare mål for dagen! Hva ønsker du at elevene skal fokusere på i dag.
- Begrens tiden. Sett tidsfrister på når oppgaver skal være levert.
- Jeg kjører 20 minutters økt med undervisning pr gang. Noen ganger for hele klassen, andre ganger for de daglige lederne, personalansvarlige, økonomiansvarlige eller markedsansvarlige.
- Be elevene skrive logg. Dette er din dokumentasjon. Her ser du fremdrift og kan avdekke eventuelle problemer, slik at du får tatt tak umiddelbart.
- Ungdomsbedriftene får hver sine rom å jobbe i. Jeg har benyttet meg av rullering. En bedrift i klasserommet og to på grupperom. Loggen avgjør ofte hvem som får æren av å jobbe i klasserommet sammen med lærer.
- Hold avstand, la elevene jobbe! Bryt ikke inn i kreative prosesser. Dette er elevenes produkt.
- Bruk kjerneverdiene til bedriftene når konfliktene oppstår, sammen med inkluderende arbeidsliv (IA).
- Vær tilgjengelig.
- Gi veiledning – fremfor råd.
- Se muligheter – ikke begrensinger.

VEDLEGG:

1. Eksempler på ungdomsbedrifter på Helse- og oppvekst
2. Evaluering av Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekst
3. Årsplan for Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekst

VEDLEGG 1: Eksempler på ungdomsbedrifter på Helse- og oppvekst

Eksempler på ungdomsbedrifter på Barne- og ungdomsarbeider

Surfe Sara UB ønsket å jobbe med nettvett mot barn. Produktet deres var en bok, en veileder som ville gi barna en god digital kompetanse, samt lære dem opp i kritisk bruk rundt sosiale medier. Surfe Sara UB ønsket også å reise rundt på barneskoler fra 5.klasse og oppover for å lære bort nettvett. I tillegg satset de på foreldremøter.

Surfe Sara UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende arbeid: gjøre rede for krav til sikkerhet der barn og unge oppholder seg, og drøfte hvordan barn og unge kan ta medansvar for egen sikkerhet.
- Kommunikasjon og samhandling: drøfte ulike former for kommunikasjon og gjøre rede for hvordan kommunikasjon kan fremme trygghet og tillit.
- Yrkesutøvelse: drøfte barne- og ungdomsarbeideren som rollemodell for barn og unge.

Mentor for Surfe Sara UB kom fra Barnevakten.no

Stickerbomb it UB var en av de første ungdomsbedriftene på barne- og ungdomsarbeiderfag. En av elevene på gruppa kjørte bil og hadde hatt en skremmende opplevelse, og var nær ved å kjøre ned en fotgjenger. De ønsket derfor å gjøre refleks til noe kult, noe alle ville gå med. Inn i tiden var Stickerbomb, som ungdommene klistret på mobildeksler, PC osv. Bedriften fant fort ut at dette var kult. De gjennomførte en markedsundersøkelse som støttet opp under produktet deres. De var i kontakt med Trygg trafikk om hvordan dette kunne gjøres. De kontaktet et tekstilfirma og fikk til slutt tak i et stoff de kunne stryke på vanlig gule refleksvester, uten å ødelegge effekten av refleksen.

Stickerbomb it UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende arbeid: gjøre rede for krav til sikkerhet der barn og unge oppholder seg, og drøfte hvordan barn og unge kan ta medansvar for egen sikkerhet.
- Kommunikasjon og samhandling: drøfte ulike former for kommunikasjon og gjøre rede for

hvordan kommunikasjon kan fremme trygghet og tillit.

- Yrkesutøvelse: drøfte barne- og ungdomsarbeideren som rollemodell for barn og unge.

Mentor for Stickerbomb it UB kom fra Trygg trafikk.

Freeze UB tok tak i et hverdagsproblem: barn som søler på seg. De skaffet en liten plastholder de kunne feste under ispinnen og på den måten kunne barna spise is uten å bli tilgriset. Kommunikasjon og samarbeid var denne bedriftens sterkeste side. Måten de formidlet budskapet sitt på, gjorde at kunden kjøpte dette produktet i god tro på at dette kom han/hun til å trenge. Bedriften brukte dager som 17. mai som et godt eksempel i sin markedsføring.

Superhelten Lucas UB skrev og produserte en bok. Boka starter med at Sander ligger i sengen sin på sykehuset og skal gjennom en operasjon. Han har en hjertesykdom som kalles pulmonal hypertensjon (ph). Sander er veldig sliten etter operasjonen og får ikke gjort annet enn å slappe av i sengen på sykehuset. Bamsen Lucas, superhelten i boka, tar med Sander inn i fantasien sin. Her skal Sander på en fotballkamp og Sander møter på noen hindringer. Sander og Lucas vinner kampen og Sander kommer tilbake til sengen sin på sykehuset. Når Sander våkner står pokalen fra fotballkampen på nattbordet. Ungdomsbedriften solgte også bamsen Lucas sammen med boka. Bamsen skulle gi barna trygghet og kos.

Superhelten Lucas UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende: gjøre rede for aktiviteter for barn og unge som kan fremme god fysisk og psykisk helse.
- Kommunikasjon og samhandling: drøfte ulike former for kommunikasjon og gjøre rede for hvordan kommunikasjon kan fremme trygghet og tillit.
- Yrkesutøvelse: drøfte barne- og ungdomsarbeideren som rollemodell for barn og unge.

Watch Me UB ønsket å styrke tryggheten mellom foreldre og barn ved å importere en klokke med innebygd GPS. Hvis barnet ble usatt for ubehagelige episoder som mobbing eller liknende kunne de raskt ved hjelp av en knapp på telefonen komme i kontakt med foreldrene sine. Foreldrene kunne raskt lokalisere barnet. Ikke ulikt de smartklokkene som har blitt så populære det siste året. Sånn sett kan man si at Watch me, var forut sin tid. Klokkene viste seg å være både dyre og tidkrevende å få importert. Det bedriften fikk til var en App på telefonen. Gjennom et samarbeid med en engelskmann, fikk de lov til å bruke hans App og fikk rettigheter til å selge Appen under ungdomsbedriftens navn i Norge. Appen kunne enkelt lastes ned på mobilen. Ungdomsbedriften valgte jenter som ble utsatt for voldtektsforsøk (eller andre situasjoner) som målgruppe.

Watch Me UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende arbeid: gjøre rede for krav til sikkerhet der barn og unge oppholder seg, og drøfte hvordan barn og unge kan ta medansvar for egen sikkerhet.
- Kommunikasjon og samhandling: gjøre rede for hva brukermedvirkning innebærer, og gi eksempler på hva brukermedvirkning betyr i barne- og ungdomsarbeiderfaget.
- Yrkesutøvelse: gjøre rede for hvordan oppvekstmiljøet påvirker utviklingsmulighetene for barn og unge.

Eksempler på ungdomsbedrifter på Hudpleie

De7piker ønsket å tilby en ambulerende hudpleietjeneste. Etter en markedsundersøkelse fant jentene ut at det var mange som ønsket å benytte seg av hudpleie, men det var to utfordringer «pris» og «tidsklemma/tilgjengelighet» Dette gjorde elevene noe med. De satte ned prisen, siden de fremdeles var under opplæring og de tilbød tjenester på sykehjem, Hurdal syn og mestringscenter, på Ullern bydels «barnas dag», kjøpesenter, hjemme, og i skolens lokaler. De tilbød sminkekurs og manikyr til symøter og hadde mange oppdrag. Målet dette skoleåret var at elevene skulle tjene penger nok til å besøke Decleor i Paris. Det målet ble nådd.

Purifying Beauty spesialiserte seg på en produktserie fra Kalahari ørkenen. De drev med behandlinger, salg og markedsføring. De satset på sosialt entreprenørskap da noe av inntektene gikk rett tilbake til innbyggerne i Kalahariørkenen, i form av utdanning, verdige boforhold, og hjelp til å danne egne minibedrifter. Jentene i bedriften fikk lov til å møte grunnleggeren av firmaet.

Purifying Beauty var en veldrevet ungdomsbedrift, hvor ingenting til ble overlatt til tilfeldighetene. Med ni jenter i bedriften fikk de god trening i konflikthåndtering, samarbeid og ikke minst «det å stå

samlet når det gjelder». Bedriften hadde en god inntjening og satt igjen med et godt overskudd som gikk til Paristur.

Eksempler på ungdomsbedrifter på Helse- og oppvekstfag, VG 1

Medisin dosett UB var en ren guttegruppe som ønsket å ta tak i et hverdagsproblem. En av guttene hadde opplevd alvorlig sykdom i familien og hadde sett hvor mye unødvendig stress det kostet dem ved at medisiner ikke ble tatt til riktig tid. De ønsket derfor å utvikle en medisindosett med en innebygd App. Dosetten skulle fungere slik at når pasienten tok medisinen ut av dosetten, ville det sendes en varslings til de pårørende/hjemmesykepleien om at medisinen var tatt. Hvis den ikke ble tatt ut til riktig tid, ble pårørende og hjemmesykepleien varslet om at medisinen ikke var tatt, og man kunne sette inn strakstiltak. De fleste har telefonen på seg, eller i nærheten og det kan være nok til at brukeren husker det selv, uten innblanding fra andre. Hensikten er at brukeren skal kunne ta ansvar for egen medisinerings så lenge som mulig, og at pårørende skal føle seg trygge.

Medisin dosett UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende: planlegge og gjennomføre tiltak som fremmer trivsel og bidrar til økt livskvalitet. Observere og rapportere om virkninger og bivirkninger av legemidler.
- Kommunikasjon: utføre arbeidet på en måte som vekker tillit, skaper troverdighet og positiv dialog med bruker, pasient og pårørende.
- Yrkesutøvelse: ivareta brukermedvirkning.

Teknologien tar over UB utviklet og solgte et brettspill. Ungdom er opptatt av teknologi og de ser at teknologien tar over for fysisk og sosial aktivitet. Man er sosial på en annen måte nå, enn før. Dette fører med seg nye løsninger, men også utfordringer. Ungdomsbedriften Teknologien tar over UB, ønsket å lage et brettspill om endringene i samfunnet, både de positive og de negative. De ønsket at barn og ungdom skal være kritiske til informasjon på nett og til hvordan man bruker sosiale medier. Brettspillet skulle hjelpe foreldre og barn til å ha felles oppfatning om disse temaene. Bedriften ønsket å hjelpe familiene med de gode diskusjonene for å skape en felles forståelse.

Teknologien tar over UB fordypet seg i disse målene:

- Helsefremmende: gjennomføre tiltak som utvikler barn og unges evne til å ta ansvar for egen helse og sikkerhet.
- Kommunikasjon: kommunisere og samhandle med barn, unge og foresatte.
- Yrkesutøvelse: gjennomføre aktiviteter som stimulerer barns språklige, intellektuelle, emosjonelle og motoriske utvikling.

VEDLEGG 2: Evaluering av ungdomsbedrift på Helse og oppvekst

Dette er spørsmål jeg benytter i mine vurderings-samtaler med elevene.

Innledning

- Hvilken rolle har du i bedriften?
- Har du fått rett rolle?
- Hvis nei, hvilke rolle burde du hatt?
- Har du fått vist alle dine positive sider og på hvilken måte?
- Har du endret deg underveis?
- Har du blitt bedre kjent med deg selv?
- Hva har du lært, skriv de 3 første tingene som faller deg inn?
- Hva kunne du ha gjort bedre?
- Hvilke egne prestasjoner er du mest stolt over?
- Hvilke av bedriftens prestasjoner er du mest stolt over?
- Hva er de største utfordringene dere har hatt i bedriften?

Skriftlig evaluering for elevene:

Samarbeid på arbeidsplassen

- Hva kjennetegner et godt samarbeid?
- Hvordan har det vært å samarbeide med deg?
- Har samarbeidet i din bedrift vært med på å gi deg god vekst og utvikling på skolen? Begrunn svaret ditt.
- Hvordan har samarbeidet i gruppa fungert og hva kunne dere ha gjort annerledes?
- Hvordan har bedriften fungert?
- Gi en vurdering av dine kollegaer:
 - Hvilke styrker har de
 - Har de utfyllt arbeidsoppgavene/rollene sine godt
 - Hva er deres svakheter
 - På hvilken måte har deres positive og negative sider påvirket bedriften.
- Hva har vært den største styrken til bedriften?

Konflikthåndtering, IA og HMS

- Hva er en konflikt?
- Hva er IA?
- Hva er HMS?
- Hva har du gjort for at andre skal trives i bedriften?
- Hva har du gjort for IA-arbeidet i bedriften?
- Hvordan har dere jobbet med konfliktløsning i bedriften?
- Hva kunne dere ha gjort annerledes?
- Hvordan har du bidratt til å unngå konflikt eller løse de som har oppstått underveis?

- Har du opplevd ungdomsbedrift som metode, som positivt eller negativt for læringsmiljøet i klassen? Begrunn svaret ditt.

Sosial kompetanse

- Gjør rede for hva sosial kompetanse er.
- Hvordan har dere jobbet med sosial kompetanse i ungdomsbedriften?
- Har deltagelse i ungdomsbedrift styrket/ eller svekket din sosiale kompetanse? Begrunn svaret ditt.
- Hva slags utfordringer har dere hatt i forhold til sosial kompetanse?
- Hva kunne dere ha gjort annerledes?

Samspill og samhandling

- Hva er samspill?
- Hva er samhandling?
- Hvordan har dere jobbet med dette i ungdomsbedriften?
- Drøft samspillet i bedriften og hva dere kunne ha gjort for å få et annet resultat.
- Hvordan har det vært å jobbe så tett på klassekamerater, har dere klart å skille mellom å være privat og profesjonell? Hva legger vi i disse begrepene?
- Har dere hatt en felles forståelse for ønsket mål i bedriften deres?

Grupper

- Dere har nå jobbet et år samme i gruppe og dere har blitt satt på mange utfordringer på godt og vondt. Nevn de 3 første tingene som faller deg inn om din gruppe/bedrift.
- Hva slags roller har dere hatt i gruppa deres?
- Hvordan tror dere gruppa hadde fungert om rollene hadde blitt satt sammen annerledes?
- Hva må til for at du skal trives i en gruppe?
- Hva var positivt med deres gruppe?
- Hva var negativt?

Brukermedvirkning:

- Hva er brukermedvirkning?
- Hva mener vi med at brukermedvirkning medfører konsekvenser?
- Hvordan har dere jobbet med dette i ungdomsbedriften?
- Hvordan har vi lærerne jobbet med dere i forhold til brukermedvirkning?

Gruppeevaluering

Plasser de andre på gruppa der du syns de hører hjemme. Du MÅ skrive en begrunnelse under tabellen.

Oppgaver	Har ikke deltatt	Liten grad	Bra	Svært bra	Har gjort alt alene
Oppstart av bedrift					
Opplæringskurs i regi av UB					
Kunder/oppdrag/salg ssituasjoner					
Brosjyre, logo					
Økonomi					
Lokalt mesterskap					
Fylkesmesterskapet					
Delårsrapport					

Begrunnelse:

Læringsutbytte:

- 1) På hvilken måte og gjennom hvilke mål mener du at ungdomsbedrift har gitt deg faglig utvikling.
- 2) Kunne du tenke deg å ha drevet ungdomsbedrift igjen, eller anbefalt denne metoden til andre?

Begrunn svaret ditt.

Lærere:

- Hvilken rolle har lærerne spilt i forhold til deres fremgang i bedriften?
- Hvordan har læreren jobbet for å fremme IA arbeidet?
- Har lærerne bidratt til å senke konfliktnivået og/eller hjulpet til med konflikthåndtering?
- Har lærerne gitt nok veiledning?
- Har lærerne nok kompetanse?
- Eventuelt, på hvilke området mener du at læreren trenger mer kompetanse?
- Gi en generell vurdering av lærerne: - Hva var bra?, - Hva var dårlig?, - Nevn 3 ting vi kan gjøre bedre neste år.

VEDLEGG 3: Årsplan for Ungdomsbedrift på Helse- og oppvekst

Uke:	Tema/innhold:	Arbeidsmetoder:	Vurdering :	Kompetansemål:
34-37 Helse: Fysisk og psykisk helse Norsk: Sammensatte tekster	Kap 1: Hva er kommunikasjon Ulike former for kommunikasjon Kommunikasjon som skaper trygghet og tillit. Hva skal til for å formidle et budskap, sender/mottaker Blogg/ facebook og det skrevende ord med tonefall	Legobygging med non-verbal kommunikasjon. Hvordan opplever elevene dette Kommunikasjonsøvelser for å skape trygghet og tillit i klassen Kick-off – Hvordan bruker Thierry Du Pont, professor og trendforsker i Global Trends kommunikasjon for å nå sitt publikum.	Uformell/observasjon av lærer ved hjelp av elevenes refleksjon	Mål 1: Eleven skal kunne drøfte ulike former for kommunikasjon og gjøre rede for hvordan kommunikasjon kan fremme trygghet og tillit.
37 Helse: omsorg Norsk: Språk og kultur Samfunnsfag: KULTUR	Ulike grupper Grupper som fungerer godt/dårlig Oppstart av bedrifter	Innføringskurs i UB via Ungt Entreprenørskap Akershus Kick-off -Stillingsbeskrivelse -Hvem vil være daglig leder -Idemyldring på Post-it lapp -Daglig leder holder en kort presentasjon for klassen -Daglig leder skriver søknad til oss		Mål 5: Eleven skal kunne gjøre rede for hva som kjennetegner arbeid i grupper
38 Helse: omsorg	Ulike grupper Grupper som fungerer godt/dårlig	-Speed dating -Søknader -Intervju -Ansettelse		Mål 5: Eleven skal kunne gjøre rede for hva som kjennetegner arbeid i grupper

Norsk: Språk og kultur Samfunnsfag : KULTUR				
39 Helse: omsorg Norsk: Språk og kultur Samfunnsfag : KULTUR	Ulike grupper Grupper som fungerer godt/dårlig 1 time	Forretningsidé Navn Visjon Kompetansemål Markedsundersøkelser		Mål 5: Eleven skal kunne gjøre rede for hva som kjennetegner arbeid i grupper
40	Høstferie			
41 HMS i helse -Arbeidskontrakter -Arbeidsmiljø -HMS i barn og unges oppvekstmiljø Norsk: Artikkel om HMS/IA Engelsk: Generelt om HMS/ begreper. Samfunnsfag : KULTUR	Barns språkutvikling 0-18 år Språkutviklingen og de øvrige utviklingsområdene UB 2 timer	Gjennomgå teori, oppgaver, litteratur for barn og unge, samlingsstunder. Film :»N ell» Kos og kaos Metoder for språkutvikling Selvstendig arbeid for UB		Mål 3: Eleven skal kunne gjøre rede for hovedtrekk ved barns språkutvikling og gi eksempler på språkets betydning for personlighetsutviklingen. Mål 5: Eleven skal kunne gjøre rede for hva som kjennetegner arbeid i grupper
42 HMS i helse -Arbeidskontrakter -Arbeidsmiljø -HMS i barn og unges oppvekstmiljø Norsk: Artikkel om HMS/IA	Barns språkutvikling 0-18 år Språkutviklingen og de øvrige utviklingsområdene Samarbeid på arbeidsplassen Hva er et godt samarbeid Samarbeid som gir vekst og utvikling Foreldresamarbeid	Gjennomgå teori, oppgaver, litteratur for barn og unge, samlingsstunder. Film: »N ell» Kos og kaos Metoder for språkutvikling Teori		Mål 3: Eleven skal kunne gjøre rede for hovedtrekk ved barns språkutvikling og gi eksempler på språkets betydning for personlighetsutviklingen.

<p>Engelsk: Generelt om HMS/ begreper. Samfunnsfag : KULTUR (muntlig presentasjon med Tonje tilstede)</p>		<p>Besøk av Nav arbeidslivssenter Test deg selv</p> <p>Bedrift 1 og 2 har møte med lærer.</p>		
<p>43 Norsk: Artikkel Samfunnsfag : Kriminalitet Helse: Kap 4</p>	<p>Utdanningsvalg Stiftelsesmøte</p>	<p>Bedrift 2 og 3 har møte med lærer</p>		
<p>44 Norsk: Novelleanalyse Samfunnsfag : Helse: Kap 4</p>	<p>Hva er sosial kompetanse? Hvordan utvikler barn og unge sosial kompetanse Hvorfor er det nyttig med sosial kompetanse når man jobber i grupper/bedrift. Hvordan kan dere bruke denne kunnskapen til å gjøre bedriften bedre</p> <p>Samarbeid på arbeidsplassen Hva er et godt samarbeid</p>	<p>Teori, Gruppearbeid, test deg selv. Evaluering/refleksjon , praktisk oppgave</p> <p>Bedrift 1 og 2 har møte med lærer. 2 timer UB</p>		<p>Mål 2: Eleven skal kunne drøfte tiltak som kan bidra til å utvikle den sosiale kompetansen hos barn og unge.</p> <p>Samarbeid på arbeidsplassen</p>
<p>45</p>	<p>Hva er sosial kompetanse? Hvordan utvikler barn og unge sosial kompetanse Hvorfor er det nyttig med sosial kompetanse når man jobber i grupper/bedrift.</p>	<p>2 timer – sosial kompetanse Teori, Gruppearbeid, test deg selv. Evaluering/refleksjon , praktisk oppgave Elevkurs i UB</p>		<p>Mål 2: Eleven skal kunne drøfte tiltak som kan bidra til å utvikle den sosiale kompetansen hos barn og unge.</p>

	<p>Hvordan kan dere bruke denne kunnskapen til å gjøre bedriften bedre</p> <p>Samarbeid på arbeidsplassen Hva er et godt samarbeid</p>	<p>4 timer UB- egen arbeid/ leder kurs med lærer. Markedsundersøkelsen skal være ferdig. Logo, profilering, FB side skal være klart.</p> <p>Bedrift 2 og 3 har møte med lærer</p>		<p>Samarbeid på arbeidsplassen</p>
46	<p>Hva betyr brukermedvirkning Brukermedvirkning for barn og unge</p>	<p>Gjennomgå teori, informasjon om Frambu</p> <p>1 time UB Felles i klassen – Konkurranseregler Bedrift 1 og 2 har møte med lærer.</p>		<p>Mål 9: Eleven skal kunne redegjøre for hva brukermedvirkning innebærer og gi eksempler på hva brukermedvirkning betyr i barne- og ungdomsarbeiderfaget.</p>
47	<p>Terminprøve</p>			
48	<p>Hva betyr brukermedvirkning Brukermedvirkning for barn og unge</p> <p>FRAMBU/PRAKSIS</p>	<p>Elevene setter fokus på dette ute i praksis enten de er på Frambu eller ordinær praksis</p>	<p>Tverrfaglig oppgave</p>	<p>Mål 9: Eleven skal kunne redegjøre for hva brukermedvirkning innebærer og gi eksempler på hva brukermedvirkning betyr i barne- og ungdomsarbeiderfaget.</p>
49	<p>Hva betyr brukermedvirkning? Brukermedvirkning for barn og unge Brukermedvirkning og etisk forståelse Brukermedvirkning inn mot ungdomsbedrift som metode – hvordan kan andre barn ha nytte av dette.</p>	<p>Oppsummering av praksisopplevelser 2 timer.</p> <p>Gjøre klart til julemesse i fugleberget</p>		<p>Mål 9: Eleven skal kunne redegjøre for hva brukermedvirkning innebærer og gi eksempler på hva brukermedvirkning betyr i barne- og ungdomsarbeiderfaget.</p>
50		<p>Julemesse</p>		

51	Brukermedvirkning inn mot ungdomsbedrift som metode – hvordan kan andre barn ha nytte av dette.	Hvilke andre metoder finnes igjennom Ungt Entreprenørskap Bedrift 2 og 3 har møte med lærer Hvordan skrive en delårsrapport.		Mål 9: Eleven skal kunne redegjøre for hva brukermedvirkning innebærer og gi eksempler på hva brukermedvirkning betyr i barne-og ungdomsarbeiderfaget.
52		Juleglede		
53-1	Juleferie			
2				
3 Helse: forberede EM	UB-uke Gjøre ferdig innleveringsmateriealet til fylkesmesse for Ungdomsbedrifter			
Uke 4	Litt åpent med tanke på EM og åpen skole			
Uke 5	Språkboksen			
Uke 6	Dramauke			
Uke 7		Teori: Ulike former for konflikthåndtering Hvordan har dere jobbet med dette i bedriften Gjøre ferdig arbeidet til fylkesmessen		Mål 6: Eleven skal kunne drøfte ulike strategier for konflikthåndtering og prøve ut noen strategier i praksis.
8	Vinterferie			
9	UB selvstendig arbeid	Teori: Ulike former for konflikthåndtering Hvordan har dere jobbet med dette i bedriften Gjøre ferdig arbeidet til fylkesmessen		Mål 6: Eleven skal kunne drøfte ulike strategier for konflikthåndtering og prøve ut noen strategier i praksis.
10	UB selvstendig arbeid	Teori: Ulike former for konflikthåndtering Hvordan har dere jobbet med dette i bedriften		

		Gjøre ferdig arbeidet til fylkesmessen		
11	Delta på fylkesmesse			
12	Sosialiseringsprosessen Oppvekstarenaene har forskjellige krav Faktorer som påvirker Sosialiseringsprosessen Barne- og ungdomsarbeidere rolle som veiledere			Mål 4: Eleven skal kunne drøfte faktorer som er viktige for sosialiseringsprosessen hos barn og unge, og gjøre rede for hvordan en kan veilede barn og unge.
13	Sosialiseringsprosessen Oppvekstarenaene har forskjellige krav Faktorer som påvirker Sosialiseringsprosessen Barne- og ungdomsarbeideres rolle som veileder			Mål 4: Eleven skal kunne drøfte faktorer som er viktige for sosialiseringsprosessen hos barn og unge, og gjøre rede for hvordan en kan veilede barn og unge.
14	Påskeferie			
15	Sosialiseringsprosessen Oppvekstarenaene har forskjellige krav Faktorer som påvirker Sosialiseringsprosessen Barne- og ungdomsarbeideres rolle som veileder			Mål 4: Eleven skal kunne drøfte faktorer som er viktige for sosialiseringsprosessen hos barn og unge, og gjøre rede for hvordan en kan veilede barn og unge.
16	Terminprøve			
17-19	Hva er samspill Hva er samhandling Hva er en relasjon Samspill, samhandling og relasjon fra livets begynnelse Privat eller profesjonell Speiling og turtaking Samspill, samhandling krever felles forståelse			Mål 8: Eleven skal kunne gjøre rede for den voksnes ansvar i samhandling med barn og unge og drøfte hvordan samspillet mellom barn og voksne kan utvikles

21	Årsrapport og UB. Evaluering og oppsummering av UB-året. De 4 personligheter. Hvem er du nå			
22				